

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei christianae capita illustrantium: indice quadruplici instructum post editiones 5 revisum, iam septimo recusum

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs II.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

ARTICULUS II.

DE DUABUS NATURIS IN CHRISTO,
earundemque unione.
HUMANITAS CHRISTI EST JUMEN-
tum nostrum, cui impositi
sumus.

475. *Vulnerati à Satana latrone illo, expoliati agri, projecti*, Luc. 10, 30. 34.

1. Hoc jumentum humanitatem Christi notat, quâ (personaliter) nos, nostramque infirmitatem, morborum spiritualium, farcinam portavit: Esa. 53, vers. 5. Matth. 8. v. 15. 1. Petr. 2. v. 24.

2. Portavit *fatigas & parturientes* oviculas præ dolore & anxietate. Esa. 40. v. 11. cap. 26. v. 17. Joh. 16. v. 21. Iniquitates. Esa. 53. vers. 6. peccatorum nostrorum *spineam coronam* ipse pro nobis portavit caput nostrum, Johan. 19. v. 5.

3. Ille Dominus noster, *verus Aaron*, iniquitates populi sui, in *jumento humanitatis sue* portavit, Ex. 28. v. 38. *Verus ille hircus*, Lev. 16. v. 22. quique adhuc nos portat in hujus *mundi solitudine*. Exod. 15. v. 13. alleg. cap. 19. v. 4. in *utero misericordiae & Ecclesiae*. Esa. 46. v. 3. 4. in *brachiis charitatis paternae*. Osee 11, 3. donec in *æternæ vitæ hospitium* introducatur, ut Luc. d. l. 34.

CHRISTUS EST SCALA

Jacobi.

476. Gen. 28. v. 12. Joh. 1. v. 51.

1. *Ob compositionem*. Duobus ex lignis scala componitur. Duo illa ligna duas in Christo naturas personaliter unitas significare possunt. Hebr. 2. v. 16.

2. *In terra statione*. d. l. 12. Christus vera cœli scala in terra stetit, *terram assumendo*, Heb. 2, 16. Gen. 3, v. 19. *terrenos erudiendo*, Es. 50. v. 4. in *terra patri cœlesti se*

S 4

offe-

offerendo, Eph. 5, 2. ut cœlum nobis aperiret. Apoc. 1. v. 18. quando in cruce stans pependit.

3. *Cacuminis contactu.* Cacumen ejus cœlum tetigit. Notatur meriti Christi *efficacia*, quæ cœlum tangit, aperit. Joh. 1, 29. cap. 3, 16. 1. Joh. 2, 2. Hoc meritum est ultimum scælæ hujus cœlestis cacumen, ad quam ultimò tendimus, cum cœlum contingimus, Joh. 14, 6.

4. *Angelorum descensione & ascensione.* Sic nato, Luc. 2, 9. passio, Luc. 22, 43. tentato, Matth. 4, 11. resuscitato Christo, Marc. 16, 6. ascendenti, Act. 1, 10. angeli adfuerunt. Mystici quoque angeli in hac scala spiritali Christo modò ascendunt, per sublimen mysteriorum contemplationem, Eph. 5, 32. 1. Cor. 15, 51. modò *descendunt* per humilem elementorum fidei tractationem, 1. Cor. 3, 2. 1. Petr. 1, v. 23. In hac solùm scala ascendunt, descendunt, quia per hanc solum via est, Joh. 14, 6. *Nemo venit ad patrem nisi per me.*

Illà quoque ascensio descensioque angelorum notat, angelos nobis per Christum *placatos*, antèa iratos Genes. 3. vers. ult. Hinc Luc. 2. vers. 13. cantantes è cœlo descendunt. Notat cœli *januam reseatam*, Ecclesiam militantem & triumphantem unam esse & per spirituales scalam ex illa ad hanc transitum patere, Hebr. 12. vers. 23.

5. *Domini in scalam innixione*, d. 1, v. 13. Innixio illa notat

1. *Christi providentiam* jugem & indefessam, vel Dei Patris curam habentis eorum, qui per hanc scalam ascendunt, Joh. 10, v. 11. & 28.

2. *Christi auctoritatem* à patre confirmatam. Matth. 3, qui de hac scala clamavit: *Hic est filius meus dilectus*, hunc audite.

3. *Patrem neminem accedere posse*, nisi per hanc scalam accedat Rom. 3, 24. seqq.

6. *Penes Jacobum stetit scala, quia ex genere Jacobi ortum habiturus erat Christus. Rom. 9. v. 5.*

CHRISTI PERSONA IN RUBO

ardente præfigurata.

477. *Moses rubum ardentem vidit, in quo Dominus apparuit, Israëlitas ex Ægypto liberaturus, Exod. 3. 2.*

1. Ignis ille Christi divinitatem notare potest: quæ per se est ignis consumens. Deut. 4. v. 24. cap. 22. v. 22.

2. Rubus humanitatem, quæ licet radiis divinitatis Christicoruscaverit; Tamen absumpta non fuit. Ex. 3. vers. 2. Colofs. 2. vers. 9. in ipso habitat *omnis plenitudo DEITATIS.*

Calceos exuere jussus est Moses d. l. v. 5. Cæcæ rationis exuendi calcei sunt, quoties personæ Christi sublimitatem contemplaris, quia magnum mysterium, 1. Tim. 3. v. 16.

Faciem occultabat Moses d. l. v. 6. Oculi carnales non ferunt splendorem tanti mysterii, 1. Tim. 3. vers. 16. Illuminati oculi. Eph. 1. 18. à Domino petendi, Psal. 119. vers. 18. Aperi mihi oculos, ut videam mirabilia legis tuæ. In hoc humanitatis rubo aperuit Dominus, ex infernali nos liberaturus Ægypto, Oseæ. 13. vers. 14.

JUD. 6. v. 37. TYPUS DUARUM
naturarum.

478. 1. *Vellus.* Humanam naturam significare potest, quod in terra explicuit Gideon, quia de terra sumpsit naturam nostram filius DEI, Hebr. 2. vers. 16. quæ vellus & quidem cum lana, hoc est, innocentiam, quæ nos, ut agnus Dei vestit. Johan. 1. vers. 29. Hoc innocentissimæ humanitatis vellus significatum est per vestes illas, quibus protoplasti ab ipso Deo induti. Gen. 3. vers. 21.

2. *Ros autem notat DEITATEM*, qua vellus natura

turæ nostræ in sanctissima virgine, implevit, ut ex ipsius plenitudine omnes acciperemus gratiam pro gratia, Johan. 1. v. 16. quia in ipso omnis plenitudo inhabitavit. Col. 1. v. 9.

3. In solo hoc humanitatis vellere ros DEITATIS fuit, nos Deo gratos reddentis: Solus enim hic HOMO in gratia fuit. Roman. 5. vers. 15. Nudus & solus Deus ignis est consumens: sed quia Deus homo factus est, salutaris nobis ros fuit. Cum siccitas esset super totam terram, hoc est, omnes homines, 2. Reg. 17. v. 12. seqq.

3. Ex hoc salutari rore aqua baptismatis collecta, sicut Gideon vasculum aquæ roris implevit, d. l. v. 38.

4. In liberationis certissimam significationem hoc signum admirandum interpretatus est Gideon: Ita natiuitatis Christi miraculosissimæ signum illud, Esa. 7. v. 14. Jer. 31. v. 15. docet, liberatorem nostrum jam venisse. Luc. 1.

DUÆ NATURÆ CHRISTI IN arcâ fœderis adumbratæ.

479. Ex auro & lignis Sethim arca conflata erat, Exod. 25. v. 10. II. seq. Aurum divinitatem notat ob corruptionis rationem. Ligna Sethim humanitatem, ob imputribilitatis comparationem. Psal. 16. v. 10. Non fines sanctum tuum videre corruptionem.

HUMANITAS.

480. Christi est illa cerva matutina, qua manè fugatur, fugata in passione manè, calumniis, alapis. Pf. 22, 1.

1. Canes fuerunt Judæi, Psal. 22. v. 17. Canes circumdederunt me.

2. Venator Diabolus. Psal. 91. v. 3.

3. Retia, calumniæ, falsæ accusationes, de quibus passim in historia passionis.

4. Sylva

4. *Sylva* Jerusale[m], pratorium, conciliabulum Phariseorum,

5. *Venabulum*, hasta militum, latus vulnerans Domini in cruce, Joh. 19. v. 34.

6. *Locus* macerationis, mons Calvariae.

Hanc cervam, Diabolus hoc pacto, ut Saul Davidem, 1. Sam. 24. v. 12. fugavit. Hæc cerva præ summa fiti exclamavit: *Sitio*. Joh. 19. v. 28.

7. Hæc tamen omnia *transiit* cerva nostra matutina, matutino resurgendo tempore: Transiit spinosum & lutosum *sepulchrum*, & ad pascua spiritualia discipulis paranda properavit; Matth. 28. v. 10. Annunciate fratribus meis. Transiit cerva nostra lutosum mundi *montem*, in cælum ascendit.

HUMANITAS CHRISTI.

481. Psal. 19. v. 5. *Soli posuit tabernaculum*. Sol est DEITAS fulgens radiis majestatis. Tabernaculum humanitatem Christi notare potest

1. *Ob occultationem*. In tabernaculo enim humanitatis sol DEITAS tectus latuit, Joh. 1. v. 14. Phil. 2. v. 6.

2. *Ob æstus declinationem*. In tabernaculo æstum solis declinamus; In Christo æstum legis, crucis, 1. Pet. 4. vers. 16. Esa. 4. vers. 6. Syrach. 34. vers. 19. declinamus rectissimè. Absq; hoc tabernaculo DEITATIS fulgor intolerabilis est, solis illius lux inaccessibilis, Deut. 4. v. 24.

3. *Ob requiem*. In tabernaculo lassæ cursu requiescimus: Ita in Christo vera quies, pax animæ, Matth. 11. v. 29. Rom. 5. v. 1.

Hæc est verum *tabernaculum*, nunquam loco movendum, quia ipsum est petra immobilis, Esa. 33. v. 20. all. quia quod de membris verum est, & de Ecclesia; de capite Ecclesiæ Christo, (qui & est tabernaculum

culum verum) verissimum est. Obrui nobis videatur licet sacrum hoc *tabernaculum*, pluviâ, imbribus tentationum, crucis: tamen in altera vita pleat, planè nobis revirescet, Prov. 14, 11. cum apparebit, quid simus, 1. Joh. 3, 2.

HUMANITAS CHRISTI EST

lucerna.

482. *Quam accendit mater familias, drachmam quæsit.* Luc. 15, 8. Deus pater ille generis humani drachmam perditam quæsit. S. sanctus *lucernam humanitatis* virtute suâ in Maria accendit. Hæc lucerna illuminavit sedentes in loco tenebricoso, & valle mortis, Luc. 1, 79. omnem hominem venientem in hunc mundum, Joh. 1, 9.

PECCATA NOSTRA HUMANA

nitate Christi exuruntur.

483. *Angelus Gideoni apparens, virgâ tetigit petram, ex qua ignis exiit, devorans carnes,* Judic. 6, 21. Christi humanitas est vera illa petra, ex qua ignis exiit, devorans abolensque peccata nostra, 1. Cor. 15, 56. 57. nos Deo placans, 2. Cor. 5, 21. legem nobis implens. Rom. 8, 3. Hanc humanitatis petram in Christo (Totius enim personæ passio est) tetigit Dominus baculo cruentæ passionis, & quidem aculeo, aculeum mortis immittendo, ut eum nobis frangeret, 1. Cor. 15, 57. Diabolo extorqueret, 2. Tim. 1, 10.

HUMANITAS CHRISTI EST

velum nostrum, Hebr. 10, 20.

484. 1. *Ratione operationis & occultationis.* Velum operiebat arcana sanctuarii: & tamen illuc aditum referabat: Ita humanitas Christi tetigit majestatem DEITATIS, ne aspectu ejus glorioso absterreamur, cujus rei imago. Exod. 34, 35. 2. Cor. 2, 13.

2. Di-

2. *Discriminationis.* Exod. 26, 33. Distinguebat velum sanctum à sancto sanctorum. Ita humanitate Christi (in persona τῆ λóγῃ) à sancto sanctorum, Deo ipso discriminamur, cum in Christi vulneribus abscondimur.

3. *Mystica significationis.* E quatuor columnis pendebat velum, Exod. 26, 32. Quatuor hæ columnæ quatuor Evangelistas significare possunt. Matth. 27, 51. Velum scissum est in significationem

1. *Cruentæ passionis,* quam Deus in carne sustinuit.

2. *Peccatorum deletionis.* Peccata Dei faciem nobis obvelant. Hoc velum Christus patiendo sustulit.

3. *Via apertionis,* ut passo immolatoque pro nobis Christo rectà sanctuarium cœli ingrediamur. Hebr. 10, 19.

Vide infra Artic. de passione in hanc rem plura.

HUMANITAS CHRISTI PER tabernaculum Mosaicum adumbratum, eidemque conferri potest.

485. 1. *Ob presentia Dei testificationem.* In tabernaculo Moïsi Deus præsens, in hoc testimonio edebat: Ita Deus in Christo fuit, 2. Cor. 5. v. penult. de Christo testimonium perhibuit, *immediatè* Matth. 3. in baptismo, & Matth. 17. in glorificatione, *mediatè*, per Johannem, Joh. 1, 8.

2. *Populi conventiculum erat in tabernaculo,* Deum culturi: In solo Christo Dei verus cultus est. Joh. 14, 6. Pater enim adorandus est in spiritu & veritate. At absq; Christo Deus non est pater gratiosus, absque Christo non est spiritus, scilicet, ut nos spiritualiter regat. Absque Christo nulla est veritas, à quo solo gratia & veritas, Joh. 1, 17. In Christi nomine certa est promissio & exauditio. Joh. 16, 23. 2. Cor. 1, 20.

3. *In*

3. *In medio* erat tabernaculum: In medio nostrum Christus est presentia sua, Matth. 18, 20. c. 28, 20. In medio inimicorum regnum ejus est, Psal. 110, 5.

Fundamentum collationis est, Hebr. 9, 11. Verè humanitas Christi est *tabernaculum sine manibus factum*, quia Sp. S. virtute erectum, Luc. 1, 35. *majus*, ob ipsam *corporis*, Col. 2, 17. exhibitionem, *perfectius* ob plenariam exhibitionem, Hebr. 9, 8. 9. cap. 10, 14.

HUMANITAS CHRISTI EST

templum Dei.

486. Joh. 2, 19. Solvite templum hoc, corporis sc. & humanitatis, quod in morte solutum est. In hoc templo inhabitabat *TOTA PLENITUDO DEITATIS CORPORALITER*, Coloss. 2, 9.

In altera vita hoc templum lætis oculis contemplantur, ubi ipse agnus erit templum, Apoc. 21, 22. Et nos, ut vera templa, inhabitantis illius templi luce coruscabimus plenissimè.

ARTICULUS III. DE ADVENTU, INCARNATIONE Christi, ejusque effectis variis, IN GENERE.

CHRISTUS CERTO TEMPORE

venit.

487. Joh. 5, 4. *Angelus certo tempore aquam movebat*, quæ salutaris facta est: Ita Christus in plenitudine temporis descendit de cælo, Gal. 4, 4. salutare baptismatis aquas reddidit, Eph. 5, 26. Hic est angelus verus, quo cum Jacob luctatus est, Os. 12, 4. eruens eundem, Gen. 49, 16. (nos quæ invocatus Psal. 5, 15. Job. 5, 19. 2. Pet. 2, 9.)

CHRI-